

УДК 005.8SCRUM:81'25'276.6'373.46
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-1-10>

ТЕРМІНОЛОГІЯ ПРОЄКТНО-КОМАНДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ SCRUM В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: СЕМАНТИКО-ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Янишин Ольга Каролівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

olha.yanyshyn@nung.edu.ua
orcid.org/0000-0003-2539-7406

Романенко Наталія Валеріївна,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

nataliia.romanenko@nung.edu.ua
orcid.org/0000-0003-3450-4752

Мандзюк Ольга Миколаївна,

здобувачка 3 року навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Англійська філологія та переклад»

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

olha.mandziuk-fil222@nung.edu.ua
orcid.org/0009-0000-3455-2100

Проведене дослідження обґрунтовує зв'язок між якістю перекладу термінології Scrum, досягненням Цілей сталого розвитку ООН та ефективною міжнародною діловою комунікацією, тим самим підкреслюючи ширшу соціальну, культурну та економічну актуальність перекладацьких студій у контексті інтеграції України у світові практики. У сучасному мінливому середовищі, де успіх залежить від ефективної ділової комунікації, а сталий розвиток є світовим пріоритетом, виняткового значення набувають міжнародно визнані гнучкі методології управління проєктами, зокрема фреймворк Scrum. Якісний переклад його термінології особливо важливий для забезпечення ефективної міжнародної бізнес-комунікації та інтеграції українських фахівців у світові практики сталого проєктно-командного менеджменту. На основі комплексного аналізу термінології управління проєктними командами Scrum, проведеного на матеріалі паралельного корпусу книги Дж. Сазерленда "Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time" та її українського перекладу, встановлені семантико-перекладацькі особливості Scrum-термінології. Наукова новизна дослідження полягає у системному семантико-перекладацькому аналізі вибірки Scrum-термінології обсягом 200 одиниць, які було класифіковано за тематичними групами та за структурними особливостями. Встановлено частоту використання основних способів перекладу (калькування, транскодування, адаптивне транскодування, описовий переклад та використання наявного еквівалента) у відтворенні англійської термінології Scrum українською мовою. Виявлено кореляцію між структурою термінів та вибором способу перекладу. Зокрема, транскодування та калькування переважають у перекладі складних термінів. Натомість переклад аббревіатур потребує комплексного прагматичного підходу, що полягає у збереженні їх оригінального вигляду та надання контекстуального пояснення під час першого вживання. Така практика виникла як відповідь на те, що здійснені раніше спроби створення українських аббревіатур не набули широкого вжитку серед користувачів. Щоб підвищити якість перекладу Scrum-контенту, розроблено низку рекомендацій у контексті міжнародної ділової комунікації та сприяння сталому розвитку, які стануть у пригоді перекладачам-практикам, фахівцям з локалізації, а також компаніям і організаціям, котрі працюють з міжнародними Scrum-командами. Подальшого дослідження потребує прикладний лінгводидактичний аспект використання термінології та практик фреймворку Scrum на заняттях з ділової англійської мови та перекладу.

Ключові слова: галузевий переклад, ділове спілкування, лексико-семантичний аналіз, локалізація, переклад термінології, перекладацькі стратегії.

TERMINOLOGY OF SCRUM PROJECT AND TEAM MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL BUSINESS COMMUNICATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: SEMANTIC AND TRANSLATION ASPECTS

Yanyshyn Olha Karolivna,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philology, Interpreting and Translation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
olha.yanyshyn@nung.edu.ua
orcid.org/0000-0003-2539-7406

Romanenko Nataliia Valeriivna,

Candidate of Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philology, Interpreting and Translation
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
nataliia.romanenko@nung.edu.ua
orcid.org/0000-0003-3450-4752

Mandziuk Olha Mykolaiivna,

3rd year student of the first (bachelor's) level of higher education in the educational and professional program "English Philology and Translation"
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
olha.mandziuk-fil222@nung.edu.ua
orcid.org/0009-0000-3455-2100

The paper substantiates the connection between the quality of Scrum terminology translation and the success of the UN Sustainable Development Goals through effective international business communication. Consequently, it underscores the broader social, cultural, and economic relevance of translation studies in the context of Ukraine's integration into global practices. In today's unstable environment, where success hinges on effective business communication and sustainable development is a world-wide priority, agile project management methodologies, particularly the Scrum framework, gain special importance. It is especially significant to provide high-quality translation of their terminology to facilitate effective international business communication and integrate Ukrainian specialists into global practices of sustainable project-team management. Based on a thorough examination of the parallel corpus of J. Sutherland's book "Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time" and its Ukrainian translation, the semantic and translation characteristics of Scrum terminology are identified. The scientific novelty of the research lies in the systematic semantic and translation analyses of a sample comprising 200 selected units of Scrum terminology, which were classified into eight thematic groups and by their structural features. It is determined the frequency of using primary translation strategies (specifically calque, transcoding, adaptive transcoding, descriptive translation and selection of the existing equivalent) for translating English Scrum terminology into Ukrainian. The correlation was found between the structure of terms and the choice of translation strategy. Specifically, transcoding and calquing prevail in translating multi-word terms. In contrast, translating abbreviations requires a comprehensive pragmatic approach and contextual explanations, as a response to the fact that earlier attempts to create Ukrainian abbreviations did not gain widespread adoption among users. Additionally, some recommendations for translating Scrum-related terminology in the context of business communication and the promotion of sustainable development are suggested. They will be useful for practicing translators, localization specialists, and companies and organizations working with international Scrum teams. Further research is needed on the applied lingua-didactic aspect of using Scrum terminology and practices in business English and translation classes.

Key words: area-specific translation, business communication, lexical and semantic analyses, localization, translation of terminology, translation strategies.

Вступ. У сучасному світі, що швидко змінюється, успіх у бізнесі часто залежить від ефективної ділової комунікації. Водночас глобальним пріоритетом влади, бізнесу та суспільства стають ідеї сталого розвитку. За цих умов дедалі більшої ваги набувають міжнародно визнані методології гнучкого управління проєктами, серед яких виділяється фреймворк Scrum. Опираючись на

свої основні принципи, Scrum демонструє відкритість, аналіз і здатність до адаптації, що допомагає налагодити злагоджену співпрацю, сприяє творенню командної синергії та успішній реалізації проєктів. Однак, наразі бракує достатньо глибоких лінгвістичних та перекладацьких досліджень, присвячених саме термінології Scrum. Ця прогалина може ускладнити міжнародне ділове спілкування

або навіть завадити українським фахівцям повноцінно інтегруватися у світові практики сталого проектно-командного менеджменту. Тож **актуальність дослідження** семантико-перекладацьких аспектів термінології Scrum зумовлена потребою забезпечити якісну ділову комунікацію, що сприятиме успішній реалізації міжнародних проєктів та досягненню цілей сталого розвитку.

Мета та завдання дослідження – на основі комплексного аналізу термінології проектно-командного менеджменту Scrum встановити її семантико-перекладацькі особливості та розробити практичні рекомендації щодо перекладу в контексті міжнародної ділової комунікації та сприяння сталому розвитку.

Дослідження базується на наукових розвідках, що висвітлюють зміст і способи імплементації Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) (Буряк & Маковоз, 2024; Endres et al., 2022; United Nations, n.d.; Wolff & Ryneveld, 2024), підвалини ділового спілкування та особливості фреймворку Scrum (Cucolaş & Russo, 2023; Sutherland, 2014). Наявність україномовних глосаріїв та словників термінів Scrum та Agile-методологій є важливим фактором успішного впровадження цих методів в Україні, проте для опанування складного процесу гнучкого управління командними проєктами сухого глосарія недостатньо. З цієї позиції одне із найвпливовіших видань у цій галузі, книга Дж. Сазерленда «Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час», що поєднує теоретичні основи та практичне керівництво, є цінним джерелом для дослідження функціонування термінології проектного менеджменту та гнучких методологій розробки. Поєднуючи елементи науково-популярного та професійного видання, строго професійний виклад методології Scrum із практичними прикладами щоденного життя, популярними поясненнями й метафорами, досліджувана книга доступна розумінню широкої аудиторії та дозволяє простежити функціонування термінології в різних комунікативних контекстах. Емпіричним матеріалом слугували паралельні тексти американського науково-популярного видання J. Sutherland “Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time” (Sutherland, 2014) та його українського перекладу «Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час», здійсненого Я. Лебеденком (Сазерленд, 2022). Завдяки одночасному доступу до оригінального тексту книги та його українського перекладу виявлено способи перекладу англійської термі-

нології українською мовою, зокрема випадки контекстуального вживання термінів, а також встановлені різноманітні підходи до термінотворення в українській мові.

Проведене дослідження ґрунтується на комплексному методологічному підході, що поєднує аналіз наукових розвідок з кількісним і якісним аналізом термінології Scrum у контексті міжнародної ділової комунікації та сталого розвитку. Емпіричний матеріал, зібраний методом суцільної вибірки, становить 200 одиниць термінів та терміносполук зі сфери проектно-командного менеджменту Scrum, які були класифіковані та систематизовані за тематичними категоріями (базові поняття, ролі, артефакти, події, технічні терміни, процеси, метрики, організаційні терміни) та структурними особливостями (однокомпонентні терміни, складені терміни / терміносполуки, терміни-аббревіатури), з опорою на наукові підходи (Jaleniauskienė & Čičelytė, 2011). Для аналізу термінологічних одиниць застосовувались такі методи: описовий метод (для систематизації та характеристики термінологічних одиниць Scrum), порівняльний аналіз (для зіставлення термінів вихідного тексту та їх українських перекладів і виявлення актуальних перекладацьких підходів); кількісний аналіз (для визначення частки різних способів перекладу у загальній вибірці та в розрізі тематичних і структурних груп термінів) та контекстуальний аналіз (для вивчення функціонування термінів у тексті, впливу контексту на вибір перекладацької стратегії тощо). Такий всебічний підхід дозволив провести детальний семантико-перекладацький аналіз термінології Scrum, оцінити ефективність використаних перекладацьких стратегій та обґрунтувати вплив якісного перекладу на міжнародну ділову комунікацію та досягнення ЦСР.

Взаємозв'язок Scrum, комунікації та ЦСР. Еволюція відбувається у динамічному реагуванні на вимоги навколишнього середовища, тому з наближенням кліматичної кризи будь-яка діяльність дедалі більше оцінюється не тільки з погляду науково-технічної досконалості, але й за її сталістю. ЦСР, ухвалені та затверджені як офіційний документ Генеральної Асамблеї ООН у 2015 р. Це сімнадцять глобальних цілей, мета яких – до 2030 р. покращити життя людей і планети та вивести світ на шлях сталого та життєстійкого розвитку, викоренивши бідність і голод та надавши всім рівний доступ до освіти, охорони здоров'я тощо (United Nations, n.d.).

Як стверджує М. Ендрес, для успішного досягнення ЦСР виробникам доцільно впроваджувати гнучкі фреймворки, зокрема Scrum, у свою інноваційну діяльність та розроблення новітньої продукції (Endres et al., 2022). Зауважено, що й сама концепція Scrum узгоджується принаймні з трьома ЦСР: забезпечити гідну працю та економічне зростання для всіх (ЦСР 8), сприяти сталому розвитку промисловості, інновацій та інфраструктури (ЦСР 9) та забезпечувати партнерство заради цілей (ЦСР 17) (Буряк & Маковоз, 2024). Тож з'ясуємо, як навчання діловій комунікації та якісний переклад спеціальної термінології можуть сприяти досягненню ЦСР та розвитку міжнародної співпраці.

У цьому контексті привертає увагу думка про нерозривний зв'язок, що поєднує ділову комунікацію та сталість бізнесу з розробленою Дж. Сазерлендом теорією, оскільки Scrum впливає на управління проектами, динаміку команди та організаційну стратегію (Endres et al., 2022). Scrum наголошує на прозорості, перевірці й адаптації, що в комплексі сприяє кращій комунікації та закріплює стійкі практики в організаціях (Wolff & Ryneveld, 2024). Методологія Scrum покращує ділову комунікацію завдяки стенд-апам (щоденним коротким нарадам, які сприяють прозорості, бо інформують членів команди про прогрес, виклики й короткострокові плани), скрамам (розширеним щоденним нарадам), спринтам (плануванню короткочасних відрізків роботи) та аналізу результатів їх виконання (Cicolaş & Russo, 2023). Scrum залучає до співпраці міжфункціональні команди, для ефективної роботи яких (що у плані інновацій, що у плані стійкості) вирішальне значення мають оперативна командна робота та навички міжособистісного спілкування (Hidalgo, 2019).

Акцентуємо, що чітка ділова комунікація є основою ефективного управління, а тому навченість правильно комунікувати про поставлені до проекту вимоги (*Product Backlog*), про прогрес (*Increment*) або проблеми з його реалізацією (*Impediment*) забезпечує прозору підзвітність, допомагає вчасно реагувати й оптимізувати командну взаємодію, що підвищує ефективність управління проектом і результується у зростання продуктивності, інноваційності й конкурентоспроможності компанії. Все перелічене сприяє досягненню ЦСР 8 («Гідна праця та економічне зростання») та ЦСР 16 («Мир, справедливість та сильні інститути»). Зміст ЦСР тут і далі цитуємо за (United Nations, n.d.). Навчити діловій комунікації означає сформувати міжкультурну

компетентність і вміння ефективно транслювати знання й інновації (відповідає ЦСР 4: Якісна освіта що є основою кращого розуміння»), які сприяють сталому міжнародному партнерству (суголосно з ЦСР 17: Партнерство задля досягнення цілей).

З іншого боку, успішне впровадження Scrum в Україні, яка потребує масштабних трансформацій та повоєнного відновлення, вимагає якісного перекладу Scrum-термінології, наявність якого є фундаментальною умовою для поширення знань про фреймворк та його методологію (ЦСР 4). Якісний переклад усуває мовні бар'єри, забезпечує ефективну комунікацію між різними культурами й мовними спільнотами, запобігає плутанині у трактуванні міжнародних проектів, сприяє формуванню партнерства і закладає основи миру і стабільності (ЦСР 16 і 17).

Зважаючи на це, термінологічна компетентність є ключовою вимогою до професійних перекладачів, що закріплено у розробленій Європейською Комісією рамці компетенцій (European Commission, 2022). Сформованість термінологічної компетенції, поряд з мовленнєвими та перекладацькими навичками, є обов'язковою передумовою успішної професійної діяльності. Як обґрунтувала Г. Котева, термінологічну компетенцію можна ефективно формувати на заняттях з англійської мови через систематичні переклади спеціалізованих текстів та організовану термінологічну роботу (Koteva, 2020). Своєю чергою, поєднання лінгвістичних і перекладознавчих навичок із ґрунтовними фоновими знаннями спеціалізованої сфери суттєво допомагає студентам передавати зміст вихідного тексту в цільовому тексті та досягати еквівалентності перекладу (Nida et al., 2023).

Аналіз термінології Scrum. Для комплексного дослідження укладено вибірку обсягом 200 англійських термінів і терміносполук та їх українських відповідників зі сфери Scrum. У цій статті спочатку проаналізуємо їх за тематикою та структурою, а потім – за особливостями перекладу.

Тематична класифікація термінів. Паралельний аналіз тексту оригіналу й тексту перекладу книги «Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час» дозволив виявити типові приклади термінів та розподілити їх на вісім тематичних груп: базові поняття; ролі та відповідальності; артефакти; технічні терміни; процеси та практики; події та церемонії; метрики та вимірювання; організаційні терміни.

Аналіз кількісного розподілу показав, що найчисельнішою є група технічних термінів, що налічує 45 одиниць і становить 22,5% від загального числа термінів вибірки. Це, наприклад: *technical debt* – *технічний борг*, *test-driven development* – *розробка через тестування*, *continuous integration* – *безперервна інтеграція*, *refactoring* – *рефакторинг* та ін. Наступною за чисельністю є група термінів, які описують процеси та практики (35 одиниць / 17,5%). Приклади: *continuous deployment* – *безперервне розгортання*, *backlog refinement* – *уточнення беклогу*, *pair programming* – *парне програмування*, *story mapping* – *мана сюжетів* та ін.

Попри те, що базові поняття, які формують фундаментальний словник методології Scrum, складають відносно невелику частку від загального числа вибірки (25 одиниць / 12,5%), їх характеризує найвища частота вживання. Приклади таких термінів: *backlog* – *беклог*, *framework* – *фреймворк*, *increment* – *інкремент*, *Scrum* – *Скрам*, *sprint* – *спринт* та ін. Метрики й вимірювання є третьою за чисельністю групою, налічуючи 22 одиниці / 11%. Сюди, приміром, відносимо *burndown* – *згорання*, *story points* – *бали* та ін.

Дві групи термінів представлені однаковою кількістю термінів – по 20 одиниць / 10% кожна. Це артефакти (приміром, *burndown chart* – *діаграма згорання*, *product backlog* – *беклог продукту*, *sprint backlog* – *беклог спринту*) та організаційні аспекти (як-от: *self-organizing team* – *самоорганізована команда*, *cross-functional team* – *багатофункціональна команда*, *agile transformation* – *agile-трансформація* та ін.). Назви подій та церемоній посіли передостаннє місце, нараховуючи 18 термінів / 9%. Серед них: *sprint planning* – *планування спринту*, *daily scrum* – *щоденний scrum*, *sprint review* – *огляд спринту*, *sprint retrospective* – *ретроспектива спринту*. Найменшу групу становлять терміни, що позначають ролі, яких нараховуємо 15 / 7,5%. Це, зокрема: *stakeholder* – *зацікавлена сторона*, *Product Owner* – *власник продукту*, *Scrum Master* – *Scrum-майстер*, *development team* – *команда розробників* та ін.

Здійснення тематичної класифікації вимагає ретельного опанування семантичного значення термінів. Якщо у групі ролей (*development team*, *product owner*, *scrum master*, *stakeholder*) практично не виникає сумнівів щодо перекладу термінів та їх віднесеності до групи, а їхнє семантичне значення сприймається як додаткове пояснення змісту ролі

(наприклад, *команда розробників* створює продукт, *scrum-майстер* відповідає за процеси, а *stakeholder* має інтерес у проєкті), то семантичний зміст артефактів не настільки очевидний. Наприклад, *sprint backlog* / *беклог спринту* – це план спринту, *product backlog* / *беклог продукту* – список вимог до продукту, а *burndown chart* / *діаграма згорання*, яка служить на позначення візуалізації прогресу. У групі подій та церемоній основним критерієм є семантика тривалості, яка різниться від 15 хвилин для *daily scrum* / *щоденний scrum* до 8 годин, яких потребує *sprint planning* / *планування спринту*. Тривалість *sprint review* / *огляд спринту* на одну годину коротша від *sprint retrospective* / *ретроспективи спринту*, яка триває 4 години. Семантику технічних термінів визначає сфера застосування або етап виконання проєкту. Приміром термін *continuous integration* / *безперервна інтеграція* застосовують у розроблянні, *refactoring* / *рефакторинг* стосується етапу вдосконалення та покращення, а *technical debt* / *технічний борг* – якості коду. Метрики та вимірювання змальовують власну систему вимірів: *story points* / *бали* – оцінюють складність завдань, а *burndown* / *згорання* – оцінка залишку роботи.

Здійснена класифікація дозволяє систематизувати термінологію Scrum, а розподіл термінів – виявити декілька важливих тенденцій та особливостей її термінологічного апарату. Чисельне переважання технічних термінів підтверджує комплексний характер методології Scrum, у якій технічні аспекти та процеси займають центральне місце, водночас надаючи значної ваги базовим концепціям, вимірюванню результатів та організаційним питанням. Варто зазначити, що базові поняття, дарма що не представлені значною кількістю терміноодиниць у вибірці, у книзі повторюються найчастіше. Прагнення методології Scrum до простоти та ефективності організації роботи знаходить своє підтвердження у доволі малій кількості термінів у групах подій та ролей.

Класифікацію термінів за структурою проведено відповідно до теоретично обґрунтованого підходу. До простих термінів зараховано ті, які складаються з одного слова з афіксами або без них (як-от: *link*, *interconnection*). Складними є терміни, які складаються щонайменше з двох слів (наприклад, *user-friendly* та *computer-aided design*). Складні терміни та термінологічні словосполучення об'єднано в одну категорію, оскільки різниця між

складними термінами та термінологічними словосполученнями немає чітких критеріїв розмежування між ними. Окремо аналізуємо терміни, утворені шляхом поєднання перших літер чи складів компонентів складного терміна або терміносполуки (Jaleniauskiene & Čičelytė, 2011: 122–123). Установлено, що найпоширенішими є складні терміни та терміносполуки (108 одиниць, які складають 54% вибірки), серед яких: *product backlog*, *sprint review*; *technical excellence*; *burndown chart*; *planning poker*; *daily scrum*; *pair programming*; *Lean UX*; *definition of done*, *Scrum of Scrums*; *value stream mapping*; *daily stand-up*, *top-to-bottom estimation*; *self-organizing team*, *cross-functional team*; *software development practice*, *empirical process control*, *sprint planning meeting*; *practice of estimating task*, *principles of agile software development*; *Скрам Скрамів*, *статут проекту*; *обмеження в часі*; *дорожня карта продукту*; *злиття нового коду*; *складання дорожньої карти*; *управління за гнучкою методологією*; *безперервний конвеєр розгортання функціоналу*, *техніки оцінювання гнучкої методології*; *цикл безперервного зворотного зв'язку*; *фреймворк розробки програмного забезпечення*; *поетапний процес розробки програмного забезпечення*, *управління портфелем за гнучкою методологією*; *постійна команда для випуску нового функціоналу*; *швидкість команди, яка працює за гнучкою методологією* та ін.

За ними слідує однокомпонентні (63 одиниці або 31,5%), зокрема такі: *budget*, *delivery*, *epic*, *feature*, *impediment*, *increment*, *iteration*, *kanban*, *merging*, *methodology*, *production*, *refactoring*, *release*, *scope*, *scrum*, *solution*, *sprint*, *timeboxing*, *velocity*, *vision*; *бал*, *енік*, *ітерація*, *канбан*, *підзавдання*, *скрам*, *спринт*, *хронологія*, *цикл* та ін.

Решта припадає на аббревіатури (29 одиниць, тобто 14,5%), прикладами яких є: *behavior-driven development (BDD)*, *extreme programming (XP)*, *feature-driven development (FDD)*, *minimum viable product (MVP)*, *scaled Agile framework (SAFe)*, *test-driven development (TDD)*; *керована поведінкою розробка (BDD)*, *екстремальне програмування (XP)*, *розробка через тестування (TDD)*, *мінімально життєздатний виріб (МЖВ)* та ін.

Особливості перекладу термінів зі сфери Scrum. Опираючись на результати аналізу способів перекладу термінології у книзі «Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час» можна скласти послідовний огляд підходів до передавання українською мовою англійської

термінології зі сфери проектно-командного менеджменту та проілюструвати їх на практичному матеріалі. Насамперед відзначаємо послідовність та узгодженість термінології у всьому тексті українського перекладу книги, що засвідчує системний підхід Я. Лебеденка до перекладу англійської термінології.

Проаналізувавши переклад термінів у кожній тематичній групі, визначаємо, які способи перекладу переважають у кожній з них. Транскодування виявилось основним способом для перекладу термінів, що є базовими поняттями (наприклад, *Scrum* – *Скрам*), артефактами (*sprint backlog* – *беклог спринту*) та для технічних термінів (*refactoring* – *рефакторинг*). Калькування здебільшого використовується у перекладі назв подій та церемоній (*sprint planning* – *планування спринту*, *sprint review* – *огляд спринту*, *sprint retrospective* – *ретроспектива спринту*), для опису метрик (*story points* – *бали історій*) і процесів (*pair programming* – *парне програмування*). Калькування та транскодування часто поєднуються у перекладі термінів, які описують ролі (*Scrum Master* – *Scrum-майстер*) та організаційні моменти (*Agile Transformation* – *Agile-трансформація*).

Аналіз способів перекладу термінології *Scrum* за критерієм її структурних особливостей, виявив певні збіжності та розбіжності в підходах до їх перекладу. Загальний аналіз 200 термінів показав, що у перекладі використовуються п'ять основних способів: калькування (31%), транскодування (22,5%), адаптивне транскодування (20%), описовий переклад (14%) та використання наявного відповідника (12,5%). Однак, розподіл цих способів різниться залежно від структурного типу терміна.

Розпочімо зі спільних рис. Перекладацький аналіз підтверджує, що транскодування та калькування є переважними способами перекладу однокомпонентних і складених термінів, що зумовлено прагненням зберегти баланс між міжнародною стандартизацією термінології та намаганнями адаптувати її для українського читача.

Проте вихідна структурна будова англійської термінології зумовлює ряд розбіжностей. Безперечно, що одне слово однокомпонентного терміна контрастує і з багатослівною структурою складених термінів та терміносполук, і зі скороченими формами термінів-аббревіатур. Ці відмінності зумовлюють різні тенденції та частотність способів перекладу. Згідно з результатами аналізу, для одноком-

понентних термінів переважним способом перекладу є транскодування, яке становить 42% випадків (наприклад, *Sprint* – *спринт*). Це підтверджує тенденцію до інтернаціоналізації термінології проєктного менеджменту. 28% однокомпонентних термінів перекладено за допомогою калькування (*meeting* – *зустріч*), 18% – мають еквівалентний переклад (*team* – *команда*), а 12% – описовий переклад (*impediment* – *перешкода роботі*). Попри те, що однокомпонентні терміни можуть зберігати свою структуру у перекладі (*sprint* – *спринт*), вони часто набувають двокомпонентної (*impediment* – *перешкода роботі*) або навіть багатоконпонентної (*grooming* – *уточнення вимог продукту*) структури в українському відтворенні. Це зумовлене потребою точно передати значення терміна та врахувати специфіку української мови.

Водночас потреба структурної адаптації не втрачає актуальності й у перекладі складених термінів і терміносполук, яким притаманна складніша будова. Поруч із випадками «чистого» калькування (*Product Owner* – *Власник продукту*, *sprint planning* – *планування спринту*, *pair programming* – *парне програмування* тощо) та транскодування (*Scrum* – *Скрам*, *refactoring* – *рефакторинг* тощо), які є переважними способами перекладу для складених термінів, зустрічаємо їх комбінування (*Scrum Team* – *Скрам-команда*, *Agile Transformation* – *Agile-трансформація*, *Cross-functional Team* – *Крос-функціональна команда* тощо).

У перекладі складених термінів також важливо враховувати *семантичні зв'язки* між їхніми компонентами та синтаксичну роль кожного з компонентів. Наприклад, у терміні *Agile Portfolio Management* важливо встановити зв'язок між особливим типом (*Agile*) менеджменту (*Management*), який спрямований на *Portfolio*, що результується у перекладі терміна *управління портфелем за гнучкою методологією* або *Agile-управління портфелем*, а не запропонованими варіантами машинного перекладу, серед яких назвімо хоча б такі: *гнучке управління портфоліо*, *швидке управління портфелем проєктів* чи *гнучке управління портфелем замовлень*. Іншими прикладами вдалого врахування семантико-синтаксичних зв'язків у перекладі є *software development practice* – *практика розробки програмного забезпечення*, *software development framework* – *фреймворк розробки програмного забезпечення*, *top-to-bottom estimation* – *оцінка зверху вниз*. Однак,

з погляду української термінології, тут варто застосувати компоненти *розроблення* та *оцінювання*.

Перекладаючи складний термін чи терміносполуку, слід враховувати, в якому контексті вжито термін, оскільки від нього залежить вибір варіанту перекладу. Йдеться про контекстуальну адаптацію, яку проілюструємо за допомогою кількох паралельних перекладів: *Agile Coaching* – *Agile-коучинг* або *коучинг з гнучких методологій*; *Agile Metrics* – *Agile-трансформація* або *трансформація організації в ту, яка використовує гнучкі методології*; *Agile Release Train* – *постійна команда для випуску нового функціоналу* або *Agile-потяг випуску*.

Аналіз термінів-абревіатур, виокремлених в окремий структурний тип, показує, що вони вимагають спеціального підходу у перекладі. У аналізованому творі перекладач здебільшого зберігає оригінальну, англійську, абревіатуру та подає повний переклад терміна, коли вживає її вперше. Наведемо приклади: *MVP* (*мінімально життєздатний продукт*), *TDD* (*розробка через тестування*), *XP* (*екстремальне програмування*), *CI / CD* (*безперервна інтеграція / безперервна доставка*). У глосарії наводяться обидві форми. Проте навіть зі збереженням оригінальної абревіатури, переклад терміна може супроводжуватися адаптацією його структури до норм української мови (*FDD methodology* – *методологія FDD*). А ось у перекладі терміна *Lean UX*, де *UX* заміщає словосполучення *user experience*, бачимо повне зникнення абревіатури, а сам термін перекладається як *покращений користувацький досвід*. Переклад за допомогою українських абревіатур зустрічається рідко: *Minimum Viable Product* (*MVP*) – *мінімально життєздатний виріб* (*МЖВ*), *PO* (*Product Owner*) – *ВП* (*власник продукту*), *SM* (*Scrum Master*) – *СМ* (*Скрам-майстер*).

Практичні рекомендації. Викладене лягло в основу низки рекомендацій для перекладу спеціалізованих текстів і вузькогалузевої термінології, зокрема у сфері проєктно-командного менеджменту *Scrum*. Обираючи спосіб перекладу насамперед слід орієнтуватися на мету перекладу і потреби цільової аудиторії, як цього вимагає функціональна теорія перекладу *Skopos*. Упродовж усього перекладу важливо дотримуватися принципу системності та термінологічної узгодженості, досягти яких можна шляхом розроблення й постійного оновлення власного глосарія чи термінологічної бази даних.

Перевагу слід надавати усталеним українським відповідникам, оскільки це спрощує розуміння читача.

До адаптації англійської термінології українською мовою необхідно застосовувати комплексний підхід, який враховує лінгвістичні та прагматичні аспекти перекладу, зокрема структуру термінів та їх семантику. Складені терміни переважно передаються за допомогою калькування та транскодування, водночас можливе ускладнення їхньої структури, зумовлене особливостями української мови. Якщо прямий переклад неможливий або недоцільний, доречно скористатися описовим перекладом або адаптивним транскодуванням. До термінів-аббревіатур варто вжити прагматичний підхід: максимально зберігати оригінальну англійську форму, надаючи контекстуальні роз'яснення або повне розшифрування під час першого вживання. Важливо підтримувати баланс між інтернаціоналізацією та адаптацією термінології, зберігаючи міжнародну впізнаваність ключових понять Scrum та забезпечуючи їх органічну інтеграцію в українську мовну систему. За можливості, рекомендуємо перекладачам консультуватися з фахівцями сфери Scrum, що допоможе вибрати актуальні й зрозумілі відповідники з професійного середовища.

Висновки. Проведене дослідження системно обґрунтовує, як якісний переклад термінології проектно-командного менеджменту Scrum сприяє підвищенню ефективності міжнародної ділової комунікації та досягненню Цілей сталого розвитку ООН. У контексті трансформаційних процесів, зокрема в повоєнній Україні, навчання діловій комунікації та якісному перекладу спеціалізованої термінології набуває критичного значення, оскільки сприяє усуненню мовних бар'єрів і зміцненню міжнародного партнерства. Комплексний семантико-перекладацький аналіз 200 англійських термінів Scrum та їхніх українських відповідників, проведений на матеріалі паралельного корпусу, підтвердив тенденцію до інтернаціоналізації термінології проектного менеджменту. Терміни систематизовані за вісьмома тематичними групами: найбільшу частку становлять технічні (22,5%), за якими йдуть терміни, що описують процеси та практики (17,5%). При цьому базові поняття, які становлять тільки 12,5% вибірки, зустрічаються у книзі найчастіше. Цей розподіл підтверджує, що Scrum формує збалансований словник, необхідний для гнучкого управління проектами.

Аналіз методів перекладу показав домінування транскодування (для базових понять, артефактів, технічних термінів) та калькування (для подій, процесів, метрик), з можливим застосуванням комбінованих підходів. Переклад однокомпонентних та складених термінів часто супроводжується зміною (переважно ускладненням) їхньої структури в українській мові. Для термінів-аббревіатур рекомендовано прагматичний підхід: збереження міжнародно визнаних форм із контекстуальними роз'ясненнями.

Практичне значення дослідження визначають розроблені рекомендації для покращення якості перекладу Scrum-матеріалів. Окремих досліджень потребує лінгводидактичний аспект, націлений на розроблення методичних рекомендацій для навчання ділової англійської мови та перекладу термінології Scrum.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряк М., Маковоз О. Масштабування для сталого розвитку: структура управління змінами, узгоджена з ЦСР. *Право та інноваційне суспільство*. 2024. Вип. 1(22). С. 52–63. URL: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1\(22\)-5](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2024-1(22)-5) (дата звернення: 02.05.2025).
2. Сазерленд Дж. Scrum. Навчись робити вдвічі більше за менший час. Київ : КСД, 2022. 280 с.
3. Cucolaş A.-A., Russo D. The impact of working from home on the success of Scrum projects: A multi-method study. *The Journal of Systems and Software*. 2023. Vol. 197. 111562. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jss.2022.111562>.
4. European Commission. EMT Competence Framework – 2022. 12 p. URL: https://commission.europa.eu/system/files/2022-11/emt_competence_fwk_2022_en.pdf (дата звернення: 20.05.2025).
5. Endres M., Bican P. M., Wöllner T. Sustainability meets agile: Using Scrum to develop frugal innovations. 2022. *Journal of Cleaner Production*. Vol. 347. 130871. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130871> (дата звернення: 02.05.2025).
6. Hidalgo E. S. Management of a multidisciplinary research project: A case study on adopting Agile methods. *Heliyon*. 2019. Vol. 5(4). e01542. URL: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01542> (дата звернення: 02.05.2025).
7. Jaleniauskiene E., Čičelytė V. Insight into the Latest Computer and Internet Terminology. *Studies about Languages*. 2011. Vol. 19. P. 120–127. URL: <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.19.955>.
8. Koteva G. Mastering terminology through translation in English for specific purposes classroom. *Science, Engineering and Education*. 2020. Vol. 5(1). P. 64–72. URL: <https://doi.org/10.59957/see.v5.i1.2020.10>.
9. Nida F., Jiguang J., Azizah S. N. Exploring Computer Science Students' Skill In Translating Technology and Computer Terminologies. *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)*. 2023. Vol. 10(1), P. 77–95. URL: <https://doi.org/10.30762/jeels.v10i1.852>.

10. Sutherland, J. *Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time*. New York, USA : Random House Business Books, 2014. 256 p.
11. United Nations. *The 17 Goals: Sustainable Development Goals*. URL: <https://sdgs.un.org/goals> (acc. 09.02.2025).
12. Wolff E., Ryneveld L. The Effective Management of Remote Higher Education Curriculum Design Teams Using Scrum. *Revista de Gestão Social e Ambiental*. 2024. Vol. 18 (9). e08602. URL: <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n9-166>.

REFERENCES:

1. Buriak, M., & Makovoz, O. (2024). *Masshtabuvannia dlia staloho rozvytku: struktura upravlinnia zminy uzgodzhena z TSSR [Scaling for sustainability: a change management framework aligned with SDGs]*. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, 1(22), 52–63. [https://doi.org/10.3772/2309-9275-2024-1\(22\)-5](https://doi.org/10.3772/2309-9275-2024-1(22)-5). [in Ukrainian].
2. Sutherland, J. (2022). *Scrum. Navchys' robyty vdvichi bilshe za menshyi chas [Scrum: The Art of Doing Twice the Work in Half the Time]*. Kyiv: KSD, 2022. 280 p. [in Ukrainian].
3. Cucolaş, A.-A., Russo, D. (2023). The impact of working from home on the success of Scrum projects: A multi-method study. *The Journal of Systems and Software*, 197, 111562. <https://doi.org/10.1016/j.jss.2022.111562>.
4. European Commission. (2022). *EMT Competence Framework – 2022*. https://commission.europa.eu/document/download/b482a2c0-42df-4291-8bf8-923922ddc6e1_en?filename=emt_competence_fw_2022_en.pdf.
5. Endres, M., Bican, P. M., & Wöllner, T. (2022). Sustainability meets agile: Using Scrum to develop frugal innovations. *Journal of Cleaner Production*, 347, 130871. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.130871>.
6. Hidalgo, E. S. (2019). Management of a multidisciplinary research project: A case study on adopting Agile methods. *Heliyon*, 5(4), e01542. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01542>.
7. Jaleniauskiene, E., & Čičelytė, V. (2011). Insight into the latest computer and internet terminology. *Studies about Languages*, 19, 120–127. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.19.955>.
8. Koteva, G. (2020). Mastering terminology through translation in English for specific purposes classroom. *Science, Engineering and Education*, 5(1), 64–72. <https://doi.org/10.59957/see.v5.i1.2020.10>.
9. Nida, F., Jiguang, J., & Azizah, S. N. (2023). Exploring computer science students' skill in translating technology and computer terminologies. *JEELS (Journal of English Education and Linguistics Studies)*, 10(1), 77–95. <https://doi.org/10.30762/jeels.v10i1.852>.
10. Sutherland, J. (2014). *Scrum: The art of doing twice the work in half the time*. Random House Business Books. 256 p.
11. United Nations. (n.d.). *The 17 Goals: Sustainable Development Goals*. Retrieved February 9, 2025, from <https://sdgs.un.org/goals>.
12. Wolff, E., & Ryneveld, L. van. (2024). The effective management of remote higher education curriculum design teams using Scrum. *Revista de Gestão Social e Ambiental*, 18(9), e08602. <https://doi.org/10.24857/rgsa.v18n9-166>.